

## **ROZHOVORY A MATERIÁLY / INTERVIEWS AND ARTICLES**

### **Doc. PhDr. Jaroslav Fiala, CSc. ve vzpomínkách členů katedry hudební kultury FPE ZČU / Doc. PhDr. Jaroslav Fiala, CSc. in the memories of members Department of Music Culture FPE ZCU**

***Romana Feiferlíková, Jiří Bezděk, Vít Aschenbrenner, Jiří Polívka***

<https://doi.org/10.24132/ZCU.MEMO.2024.02.67-80>

#### **Abstrakt**

Príspevek reflektuje osobní i profesní vzpomínky na docenta Jaroslava Fialu, významnou osobnost regionální hudební historie, která působila na katedře hudební kultury v Plzni. Kolegové vždy oceňovali jeho hluboké odborné znalosti, schopnost vést inspirativní dialogy a laskavý humor. Byl vzorem ušlechtilého vtipálka, jehož slova dokázala pěkně pálit, aniž by se kdy snížil k vulgaritě. V neposlední řadě je třeba si uchovat jeho úctu ke skutečnému hudebnímu umění, bez pozlátka a berliček.

Jaroslav Fiala byl pro mnohé nejen vzorem pedagoga, ale i osobností, která překonávala generační rozdíly. Studentům byl blízký, rád s nimi diskutoval a často si pamatoval spíše jejich rodná města než jména. Jeho laskavost a jemná kritika byly pověstné, což se projevovalo i v recenzích koncertů. Svou vášní pro hudební umění a oddaností akademickým hodnotám zanechal trvalou stopu v myslích všech, kdo s ním měli tu čest spolupracovat.

#### **Abstract**

The paper reflects on personal and professional memories of associate professor Jaroslav Fiala, an important personality of regional music history who worked at the Department of Music Culture in Pilsen. Colleagues always appreciated his deep expertise, ability to lead inspiring dialogues and kind humour. He was a model of a noble wit, whose words could burn nicely without ever stooping to

vulgarity. Last but not least, his respect for the true art of music, without tinsel or crutches, must be preserved.

Jaroslav Fiala was for many not only a model teacher, but also a personality who overcame generational differences. He was close to his students, liked to discuss with them and often remembered their hometowns rather than their names. His kindness and gentle criticism were legendary, which was also reflected in his reviews of concerts. His passion for the art of music and his commitment to academic values left a lasting mark on the minds of all who had the privilege of working with him.

**Klíčová slova:** doc. PhDr. Jaroslav Fiala, CSc.; katedra hudební výchovy a kultury; pedagogická fakulta; hudba; dějiny hudby; koncerty

**Keywords:** doc. PhDr. Jaroslav Fiala, CSc.; Department of Music Education and Culture; Faculty of Education; music; history of music; concerts

### **Stručný životopis<sup>1</sup>**

Jaroslav Fiala se narodil 24. února 1929 ve volyňském Kupičově na polsko-ukrajinském pomezí. Rodina patřila do druhé generace volyňských Čechů. Prostřednictvím četby českých knih a časopisů, které si navzájem půjčovali, a zpěvem českých písní se v rodině udržoval český jazyk a národní povědomí.

Školní docházku začal ještě v polské škole, po záboru západní Ukrajiny Sovětským svazem v roce 1939 navštěvoval školu s ukrajinským vyučovacím jazykem. Po přesídlení rodiny do Boratína, začal Jaroslav na podzim 1944 pravidelně navštěvovat českou školu v Lucku, kde absolvoval 6. a 7. třídu.

Zájem o hudbu projevoval Jaroslav již od dětství, muzicírování patřilo k rodinné tradici: děd byl členem vojenské hudby, rodiče zpívali v chrámovém sboru a otec hrál na křídlovku. Jaroslav se učil hře na housle a také hrál v Lucku v kostele při mši české mariánské písně, které znal z dětství a sám si je přepsal do not.

V únoru 1947 se celá rodina vrátila do Československa do Podbořan, kde byli ubytováni ve sběrném táboře pro reemigranty, později se rodina usadila v malé vesnici Tlestky u Jesenice na Rakovnicku.

---

<sup>1</sup> Sestaveno dle: FEIFERLÍKOVÁ, Romana – MANDYSOVÁ, Daniela. *Jaroslav Fiala: kritický pohled na vydané dílo plzeňského pedagoga, vědce a hudebního publicisty*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2014. 140 s. ISBN 978-80-261-0442-1.

MANDYSOVÁ, Daniela. Jaroslav Fiala – pedagog, vědec a hudební publicista. In: BEZDĚK, Jiří a kol. *Významné osobnosti hudebního života Plzně a jihozápadních Čech po r. 1945*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2014. s. 32-58. ISBN 978-80-261-0403-2.

Jaroslav Fiala dokončil středoškolské vzdělání na žateckém gymnáziu, maturitní zkoušku složil v červnu 1948. Posléze složil přijímací zkoušky na Pedagogickou fakultu Karlovy univerzity, ale na doporučení svého třídního profesora z gymnázia přestoupil z Prahy na Pedagogickou fakultu do Plzně, kde v roce 1951 absolvoval obor Učitelství hudební výchovy, ruského jazyka a občanské výchovy. V době vysokoškolských studií se soukromě učil hře na housle u profesora Jiřího Zity a studoval harmonii a skladbu u plzeňského skladatele Josefa Bartovského.

Po studiích začal Jaroslav Fiala svou pedagogickou dráhu na základní škole v Kraslicích v roce 1951–1955 na umístěnkou. Vyučoval hudební výchovu a také všechny předměty, na jejichž výuku chyběl aprobovaný učitel, např. dějepis či matematiku. Zároveň působil na dvouleté průmyslové škole, kam byl na rok povolán k výuce ruského jazyka. V té době začal učit i na městské hudební škole v Kraslicích. Vyučoval hudební nauku nejmladší děti v přípravkách až po 6. a 7. ročník. Po vykonání povinné vojenské služby v letech 1952–1954 se vrátil na školu do Kraslic a ve školním roce 1954/55 učil též na základní škole v Rotavě. A v roce 1955 se stal zástupcem ředitele na této základní škole a oženil s Marií Merhulíkovou, učitelkou na základní škole v Oloví. Marie pracovala jako učitelka mateřské školy až do svého odchodu do důchodu a svého muže podporovala v jeho pedagogické, umělecké, vědecké i publikační činnosti a poskytovala mu tolik potřebné zázemí.

Na základní devítileté škole v Oloví u Sokolova působil Jaroslav ve funkci zástupce ředitele v letech 1955–1960, zároveň vyučoval všechny hodiny ruského jazyka a hudební výchovy na škole. Protože systematicky vyučoval žáky už od 4. třídy, byl pedagogicky velmi úspěšný. Podařilo se mu vzbudit u dětí zájem o hudbu, vštípit jim základní znalosti a vypěstovat u nich hudební dovednosti, které pak děti uplatnily zvláště při zpěvu náročnějších skladeb.

Během svého působení v pohraničí začal Fiala dálkově studovat na Vysoké škole pedagogické v Praze aprobaci hudební výchova – hra na hudební nástroje. V roce 1960 ukončil studium obhajobou diplomové práce *Felix Zrno – sborníková tvorba*, kterou později publikoval. Vzápětí byl přijat jako odborný asistent na nově zřízený Pedagogický institut v Karlových Varech, kde přednášel dějiny hudby, nauku o harmonii a vyučoval skupinovou hru na housle. Po zrušení tohoto Pedagogického institutu v roce 1965 přešel za svými kolegy, pozdějšími docenty, Jiřím Štěpánkem a Bohumilem Duškem na katedru hudební výchovy Pedagogické fakulty v Plzni, která byla od roku 1965 jediným střediskem pro vysokoškolskou přípravu učitelů v západočeském regionu.

V roce 1970 vykonal na základě své žádosti předepsané rigorózní zkoušky na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Nemusel obhajovat rigorózní

práci díky výbornému hodnocení své práce diplomové. V roce 1971 tak získal titul PhDr. K aspirantuře však z politických důvodů v té době nedošlo. Hodnost kandidáta pedagogických věd obhájil až v roce 1990, to když profesorka Jarmila Vrchotová-Pátová jako členka komise prosadila možnost obhajoby jeho obsáhlé již dvacet let staré kandidátské práce. V roce 1992 J. Fiala podstoupil habilitační řízení na Ostravské univerzitě. Přednesl habilitační přednášku o svých vědeckých pracích s názvem *Příspěvek k dějinám hudby západních Čech*, obhájil předložený soubor svých vědeckých publikací a získal vědeckou hodnost docent v oboru Hudební výchova.<sup>2</sup>

Těžištěm jeho pedagogické práce na katedře hudební výchovy, resp. hudební kultury, byla hlavně výuka dějin hudby a hry na hudební nástroje. Od roku 1970 pak pracoval jako tajemník katedry a po roce 1989 zastával i funkci zástupce vedoucího katedry. Během svého čtyřiačtyřicetiletého působení v této instituci se svou pedagogickou a přednáškovou činností podílel na výchově stovek mladých učitelek a učitelů hudební výchovy pro všechny stupně škol.

O své pedagogické činnosti řekl: *„Neměl jsem pedagogický vzor ani speciální metody, podle kterých bych vyučoval. Učil jsem spíše intuitivně. Snažil jsem se vždy hudební historii či teorii přednášet srozumitelně, s řádným vysvětlením odborných termínů a s využitím různých zajímavostí, o kterých jsem věděl, že žáky zaujmou.“*<sup>3</sup>

### **Vzpomínání na Jaroslava Fialu (Romana Feiferlíková)**

Poprvé jsem se s Jaroslavem Fialou setkala jako středoškolská gymnaziální studentka na soutěži Puškinův památník v Plzni. Myslím, že jsem zpívala Čajkovského „Píseň cikánky“ a asi jsem nikoho neohromila, protože jsem se v soutěži nijak neumístila. Jaroslav Fiala byl členem poroty a mě po mém výkonu mě zastavil na chodbě, podíval se na mě a naprosto bez obalu vyštěkl: „A proč se u toho zpívání tváříte tak smutně?“

Později jsem úspěšně zvládla přijímací zkoušky na pedagogickou fakultu a začala studovat hudební výchovu a češtinu. A hádejte, kdo byl na katedře odborným asistentem? Ano, pan „proč-se-tvůj-obličej-neusmívá“ Fiala. Naš ročník učil předměty hudební nástroje, dějiny evropské hudby a harmonii. Jeho historiky o skladatelích plné pikanterií byly naprosto legendární. Kromě toho byl i naším VUSem (vedoucím učitelem studentů, něco jako školním poradcem). A jak fungoval jako VUS? No, naprosto pohodově. Dokonce nás pozval na předvánoční večírek k sobě domů. Samozřejmě v době, kdy „panimáma“ nebyla doma.

<sup>2</sup> Později publikováno. více viz FIALA, Jaroslav. *Příspěvek k dějinám hudby západních Čech*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2007. 73 s. ISBN 978-80-7043-594-6.

<sup>3</sup> FEIFERLÍKOVÁ, Romana – MANDYSOVÁ, Daniela. *Jaroslav Fiala. Kritický pohled na vydané dílo plzeňského pedagoga, vědce a hudebního publicisty*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2014. ISBN 978-80-261-0442-1. s. 9.

Jaroslav měl studenty a studentky rád, samozřejmě ve vsí počestnosti! Rád se s námi dával do řeči, ať už šlo o školní věci, nebo mimoškolní drby. Byl mistrem v tom, jak si zapamatovat, odkud kdo pochází, ale jméno? To už tak jistě nebylo. Jednu moji spolužačku pravidelně oslovoval „paní ze Zdic“ – místo, aby si pamatoval její jméno.

Po absolvování fakulty a tříletém působení mimo fakultu jsem na katedru hudební kultury nastoupila jako odborná asistentka a stala se Jaroslavovou kolegyní. V té době jsem také dokončila konzervatoř a hodně jsem vystupovala na komorních koncertech sólově a v pěveckém duu s další kolegyní Danielou Mandysovou. Tehdy se ještě psaly na takové koncerty recenze, které se pak zveřejňovali v denním tisku. A Jaroslav Fiala často na naše vystoupení psal tyto recenze. Byl vždy milý a shovívavý a když už některé z nás něco vytknul, udělal to tak jemně, že to skoro ani nešlo brát jako kritiku.

Na katedře se čas od času konaly porady s oslavami narozenin a s občerstvením, každý něco donesl a připravil a paní Fialová, se kterou jsem se mezitím již seznámila, vždy posílala naprosto nepřekonatelné škvarkové placky, které vždy „zmizely“ velmi rychle. Na poradě, kde se připomínaly narozeniny Jaroslava Fialy také zazněla báseň, kterou „rád složil Jirka Hlobil – bývalý student a věrný přítel:“

### **Malá recenze na velkého člověka,**

... člověka, který se osudu ani věku neleká,  
a proto dovol, Jaroslave,  
malinko zhodnotit tvoji životní symfonii.

Nehrál jsi nikdy falešně a na lidi byls milý.  
V dětství jsi daleko na východě zpíval kantátu pro mámu a pro tátu,  
lidové písně vždy zahnalý tísně  
a rychlá křídla not tě zanesla na západ do Kraslic.

Temperamentní valčík, však ty jsi toužil víc.  
Smetana měl svoji Vltavu, maestro Fiala zavítal do Varů.  
Však nejdleší větu jsi sehrál, není těžké hádat, tam,  
kde zpívá se o plzeňské věži.

Tisícům studentů jsi v čase školy rozdal lásku  
a z optimismu noty a do houslového klíče zapsal motto z olympijských her:  
„Nejdřív musíš dát a pak teprve ber.“  
Život je pak snesitelný, laskavý, krásně, Fialový“, zkrátka hrajte fěr.

Dnes si to, pane doktore, krásně užívejte  
a na nástroje života tu dlouho s námi hrejte.  
Pište dál ty úžasné Vaše moudré knížky.  
A na ty malichernosti doby, se jak Kubelík dívejte z výšky.

A kdybyste si myslel, že za oponou už nikdo na Vás nečeká, velký omyl!  
Máte přátele muzikanty, kantory, žáky a na katedře přítele Bezděka.  
A co si víc může přát takový krásný muž?  
Ať dlouho tu hrajeme společně tu blahopřejnou tuš.  
Pro moudrého a Fialového poustevníka, který o životě ví už vše.  
A hlavně to, že hudba a láska jenom v srdci vzniká.

K 85. narozeninám mu katedra hudební kultury uspořádala v přednáškovém sálu Západočeského muzea v Plzni koncert. Účinkovalo mnoho účinkujících, mezi nimi i dětský pěvecký sbor Mariella, který vedly sbormistryně Mgr. Marie Nováková a Mgr. Hana Bezděková. Dochovalo se krásné přání, které si dovoluji v závěru zveřejnit. A přišlo ještě více diváků, mnozí z nich byli Fialovými absolventy. Každý pronesl nějakou zdravici a předal květiny a jiné dary, a nakonec to Jaroslav lakonicky zhodnotil: „Víte, jak se pozná, že učitel stárne? Když jeho žáci jsou do důchodu!“

A jeho paměť? Ta byla fenomenální až do pozdních let. Věděl všechno o každé osobnosti z oboru, o každém orchestru, který kdy slyšel nebo o něm psal. A to nejen v Plzeňském kraji, ale i Karlovarském.

Jaroslava jsem znala necelých čtyřicet let a po jeho aktivní pracovní dobu jsem ho vídala prakticky denně. Patřil k těm lidem, kteří se fyzicky moc neměnili. Už z prvního setkání si pamatuji velký nos, přímý pohled a bezvlasou lebku. Nosil vždy oblek s motýlkem, měl rozvážnou chůzi, nijak neuspěchanou, jak se na pana docenta slušelo. Měl specifický styl mluvy, trochu nosový hlas byl velmi znělý. Měl srozumitelnou dikci a rád používal své speciální výrazy, např. při harmonii říkal místo subdominanta – šupsdominanta. I to bylo jeho rysem, měl specifický humor, který ale jako správný vědec schovával jen pro vyvolené.

***Až dostaneš rozum, začneš se konečně věnovat pořádným hudebním dějinám...  
aneb střípek vzpomínek na docenta Jaroslava Fialu (Vít Aschenbrenner)***

Coby neplzeňan jsem Jaroslava Fialu poznal až počátkem tohoto tisíciletí, když jsem poprvé vystoupal úzká a točitá schodiště do podkrovní univerzitní budovy v Jungmannově ulici, kde tehdy sídlila Katedra hudební kultury. Přiznám se, že to bylo s určitými obavami právě absolvujícího studenta Ústavu hudební vědy FF UK, před kterým se otevírala možnost nastoupit na tuto katedru a postupně převzít

výuku dějin hudby po takových osobnostech, jako byla paní docentka Vlasta Bokůvková a právě pan docent Jaroslav Fiala. První setkání s *Jarouškem*, jak jsem svému budoucímu kolegovi ve společném kabinetě zanedlouho mohl říkat, však všechny mé obavy okamžitě rozptýlilo. Přede mnou stál usměvavý, vtipný, nesmírně noblesní a komunikativní pán, který sršel optimismem a nadšením pro výuku na katedře stejně jako pro poznávání hudebního života v Plzni a regionu, toho aktuálního stejně jako toho zasutého mezi starými dokumenty regionálních archivů.

Teprve postupem času jsem mohl poznávat plody Fialovy dlouholeté a nesmírně rozsáhlé badatelské práce, jež v rámci našich rozhovorů ve společném kabinetě o přestávkách mezi výukou, mnohdy ve vší skromnosti pouze naznačoval. Právě Jarouškův nevyčerpatelný zápal pro „jeho“ témata úzce spjatá s regionem byl začínajícímu hudebnímu historikovi nesmírnou inspirací, stejně jako energie, se kterou se pouštěl do další a další výzkumné a publikační práce. Už od počátku bylo jasné, že osazenstvo společného kabinetu si v badatelské oblasti konkurovat nebude. Zatímco pan docent Fiala si liboval v regionální hudební historii 19. a 20. století a krom Plzně směřoval svůj pohled do západočeského lázeňského regionu, jeho nástupce byl fascinován obdobím daleko starším a liboval si na jižním Plzeňsku a v Pošumaví. Jaroušek tak často musel nad touto zvláštností kroutit hlavou a jednoho dne, když zabráni mladého badatele do tématu barokních poutí na Klatovsku nebralo konce, už to nevydržel a posteskl si: „*Vitoušku, ty až jednou dostaneš rozum, začneš se konečně věnovat pořádným hudebním dějinám.*“ Tehdy ještě nemohl tušit, že vědátor se u svého vzoru inspiroval zejména tvrdohlavým zápalem pro „své“ dějiny...

S odstupem času v mých vzpomínkách osobnost pana docenta Fialy dostává ještě jeden rozměr. V realitě dneška, kdy akademický svět sténá pod nebyvalým nárůstem byrokracie, a s nejistými výsledky bojuje o upoutání zájmu studentů, vnímám pana Fialu jako živoucí symbol „starých časů“ naší katedry a fakulty vůbec. Spojovaly v sobě vysoké nároky kladené na studenty s pracovní pokorou, láskou k „vysoké“ hudební kultuře a zejména nesmírnou noblesou v jednání a komunikaci nejen se studenty. Zejména v této oblasti nám je pan docent Fiala vzpruhou, velkým učitelem a vzorem a my jeho nehodnými žáky.

*Jaroušku, jsem rád, že jsem Tě mohl potkat a poznat. Děkuji za vše, odpočívej v pokoji.*

### **Pan docent Fiala u talentových přijímacích zkoušek (Jiří Bezděk)**

Na katedru hudební výchovy Pedagogické fakulty v Plzni jsem nastoupil až v 90. letech. Každoročně jsem se těšil na talentové přijímací zkoušky do 1. ročníku studia hudební výchovy, protože jsem zde mohl využít své zkušenosti

z nástrojové hry. Byl jsem jmenován vždy do komise pro jiné nástroje než klavír. Scházeli jsme se zde společně s nestorem katedry a současně člověkem s nenapodobitelným humorem doc. PhDr. Jaroslavem Fialou, CSc. „Svatou trojici rozhodčích“ doplňoval prof. Jaroslav Vlach, zakladatel českého vysokého akordeonového umění. Byly to pro mne nezapomenutelné chvíle. Mezi Jaroslavy a mnou byl hluboký věkový rozdíl, a tak jsem se vždy mezi nimi cítil jako lehce zestárlý studentík. Moje mládí či bohémsky zasmušilou tvář, ve které se zračil přemrštěně soustředěný výraz při poslechu zkouškových výkonů, nesli statečně. Spíše mě nechali žít a uchazeče grilovali sami. Také díky laskavému humoru mých slovných kolegů jsem si postupně vypěstoval zvrácené slastné očekávání okamžiku, jak budu sledovat zsnalé tváře houslistek, kytaristů, akordeonistek a hráčů na ostatní nástroje. Pochopitelně, že uchazeč musel dobře zahrát, ale neobešlo se to bez šeptaných nebo nahlas řečených poznámek. Sarkastická kritika byla vždy vázána k nepěkné hře. Žadatelé totiž často vybalili housle až po čtyřech letech hudební abstinence na střední škole, po dlouhé pauze po ukončení prvního cyklu lidušky (tehdy Lidová škola umění dnes Základní umělecká škola). V několika hektických předzkouškových dnech pak narychlo osvěžovali své dovednosti dávno minulé. Výsledky, které zazněly před námi, byly tedy často zoufalé. Hrány s vystrašeným pocitem, sledovány našim bezradným zoufalstvím. Tu se pan docent Fiala vztyčil a říkával: „Více tónu!“, to v případě, že se ze skřípek linulo jen nesmělé sípání. Pokud byl tón dostatečně silný, ale pohyboval se někde mezi standardizovanými výškami pultónového systému, aniž některou z nich dostihl, pak přišla sprška v podobě sžiravé kritiky: „Slečno, milovate můžete falešně, ale hrát musíte čistě.“ Těžko potlačované slzy smíchu se pak řinuly nejen z mých očí, ale i ze zasloužilého akordeonisty Jaroslava Vlacha. Chudák slečinka. Většina dotyčných uchazečů však brala Fialovy průpovědky statečně, spíše se jim současně honilo hlavou, že futrál s houslemi měly oprášit dříve.

Skupina uchazečů hrajících na drnkací, tahací či smyčcové nástroje však musela též složit tzv. zjišťovací zkoušku ze hry na klavír. Ta se podobala spíše návštěvě ortopedického sanatoria, protože setkání úplných začátečníků s klavírním obrem přinášelo nebezpečí zranění pro oba zúčastněné. Z těchto okamžiků povstal nehynoucí citát Jaroslava Fialy: „Zahrajte to každou rukou zvlášť. Nejdřív jednou levou, potom druhou levou rukou.“ Diferenciace nebyla potřeba. Atmosféra byla zde uvolněnější, protože zjišťovací zkouška z klavíru již výsledek přijímacích zkoušek ovlivnila pramálo.

Co jsem si z těchto okamžiků odnesl? Především to, že vše kolem hudebního života a školy se může brát s humorem. Jaroslav Fiala byl vzorem ušlechtilého vtipálka. Nikdy se nesnížil k vulgaritě, ale jeho slova uměla pěkně pálit. V neposlední řadě je třeba si uchovat jeho úctu ke skutečnému hudebnímu umění, bez pozlátka a berliček.

### **Rok s Jaroslavem Fialou, stárnoucím nestárnoucím (Jiří Polívka)**

Na podzim roku 2023 jsem zahájil doktorské studium na Katedře hudební výchovy a kultury Pedagogické fakulty v Plzni a brzy se pustil do práce na své disertační práci. Bylo to poněkud zvláštní období plné nových výzev, přičemž jednou z nich bylo uskutečnit osobní setkání s doc. Jaroslavem Fialou, nestorem regionální hudební historie, a to za účelem rozhovoru o sborovém prostředí plzeňského regionu v 60. letech. Stál jsem doma, nervózně si pohrávám s telefonem, a promýšlel dopředu snad každé slovo, které jsem chtěl použít při domluvě schůzky. Obzvláště s ohledem na pokročilý věk i vážené postavení respondenta. Jak pošetilé byly mé obavy! Po bezmála minutovém rozhovoru jsem měl pocit, že se doc. Fiala snad těší více na mě než já na něj, že vřoucnost z jeho slov jen prýští.

První setkání mě překvapilo úplně jinou atmosférou, než jakou jsem očekával. Ve dveřích mě uvítal energický muž, jež s urputností sobě vlastní, navzdory stáří, slabému srdci i dalším zdravotním omezením, pobíhal po bytě s neobyčejnou houževnatostí. Záhy jsem zjistil, že neustále sepisuje na svém psacím stroji drobné texty či slovníková hesla, kterými byl poset jeho pracovní stůl. Ačkoli mezi námi byl věkový rozdíl bezmála 70 let, našli jsme společnou „notu“ zejména v našich akademických zájmech a odborných diskusích. Později jsem pochopil, co znamená tvrzení „věk je jenom číslo“, když jsem p. Fialu poznal blíže i v rovině osobní. Konverzace plynula zcela sama, čas ubíhal neskutečně rychle, obohacovali jsme jeden druhého o naše poznatky, řešili metodologii výzkumu. Vycítil jsem však, že starý pán má skrytou obavu, že během příštích setkání s ním pouze natočím sérii rozhovorů a poté se již více neuvídíme. Když jsem mu i po nahrávání zachoval přízeň, byl viditelně více než mile překvapen a začalo se prohlubovat naše přátelství. Z našich odpoledních seancí se stala pravidelná příjemná rutina trvající mnohdy do večerních hodin, opakovaná obvykle ve čtrnáctidenních intervalech. Pan docent rád vzpomínal na vážnější témata, jako bylo jeho dětství na Ukrajině, válečné období, studentská léta či doby působení na katedře. Zároveň ale vždy našel chvíli i na veselé historky z lidového světského prostředí. Snad každá anekdota byla protknuta jadrným humorem a doplněná osobitými glosami, jimiž tento muž jen hýřil. Tyto okamžiky mi zůstaly v paměti jako jedny z nejvýraznějších. Uvědomil jsem si, že pro p. Fialu jsem jakýmsi zrcadlem jeho mládí a snad vidí ve mně své mladší já. Spojovalo nás mnoho. Oba z venkova, oba milující přírodu, historici, hudebníci, pivaři, oba šprýmaři.

Když jsem se na jaře dozvěděl, že po pádu utrpěl zlomeninu ruky, která si vyžádala hospitalizaci, měl jsem spoustu obav. Jak jsem zanedlouho zjistil, zcela neprávem. Jen stěží představitelný nezdolný entusiasmus pro vlastní obor spojený s vysokým pracovním nasazením naplňoval tohoto muže životem i v těžkých chvílích. Zcela bez okolků požadoval po své pečovatelce paní Rossmannové

přinesení článků o Kraslicku a Lubsku, jež pomýšlel ještě v nemocnici znovu přepracovat a s mojí pomocí následně publikovat v monografii. Tento záměr však již nebyl realizovatelný s ohledem na jeho zdravotní stav i moje pracovní vytížení. Do smrti mi však v hlavě zůstane jeden památný den, kdy jsme spolu v nemocnici popíjeli pivo a zdravotní sestra na nás shlížela úkosem a následně nás počastovala nevlídnými slovy. Ale ani jeden z nás si z toho vůbec nic nedělal. Po návratu pana docenta domů jsme zůstali dále v čilém kontaktu. Nedlouho po návratu domů mi telefonicky dokonce uložil úkol: „*Jiří, běž do knihovny a sežeň mi kopii jednoho mého staršího článku. Nemám ho vytištěný ve své sbírce, ale je v soupisu mojí vybrané bibliografie, co jsi mi vytiskl. Jmenuje se to „Nejen chodské rodinné stříbro“.*“ Jak si pan docent přál, tak jsem vykonal, text přinesl, a i mu jej přečetl. Naše návštěvy vytrvaly ve své intenzitě dále, i navzdory horšímu zdravotnímu stavu a Fialově upoutání na lůžko, a nezměnilo se na nich zhora nic až do srpna, kdy se náhle rozhodl odejít.

Závěrem si sám položím otázku. Jak si budu Jaroslava Fialu pamatovat? Jako člověka, který mnoho vykonal a mnoho za to nechtěl. Jako osobnost hýřící břitkým humorem, která se nenechala odradit společenskými konvencemi. A v neposlední řadě jako přítele, který miloval svůj obor a také lidi.



Příloha č. 1: Poděkování od dětského pěveckého sboru Mariella Plzeň<sup>4</sup>

<sup>4</sup> Soukromý archiv Romany Feiferlíkové.



Příloha č. 2: Fotografie z dob studentských let



Příloha č. 3: Fiala hrající na kontrabas v komorním hudebním uskupení



Příloha č. 4: Fotografie Jaroslava Fialy ve středním věku



Příloha č. 5: Jaroslav Fiala přebírající stříbrnou pamětní medailí 25. února 2014 z rukou primátora Martina Baxy

### **O autorech**

*Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková, Ph.D.,* vedoucí katedry hudební výchovy a kultury FPE ZČU v Plzni.

**E-mail:** feiferlo@khk.zcu.cz

*doc. Mgr. Vít Aschenbrenner, Ph.D.,* zástupce vedoucí katedry hudební kultury FPE ZČU v Plzni.

**E-mail:** aschen@khk.zcu.cz

*prof. Mgr. MgA. Jiří Bezděk, Ph.D.,* hudební skladatel a teoretik.

**E-mail:** bezdek@khk.zcu.cz

*Mgr. Jiří Polívka,* student doktorského studijního programu.

**E-mail:** jirpoliv@khk.zcu.cz